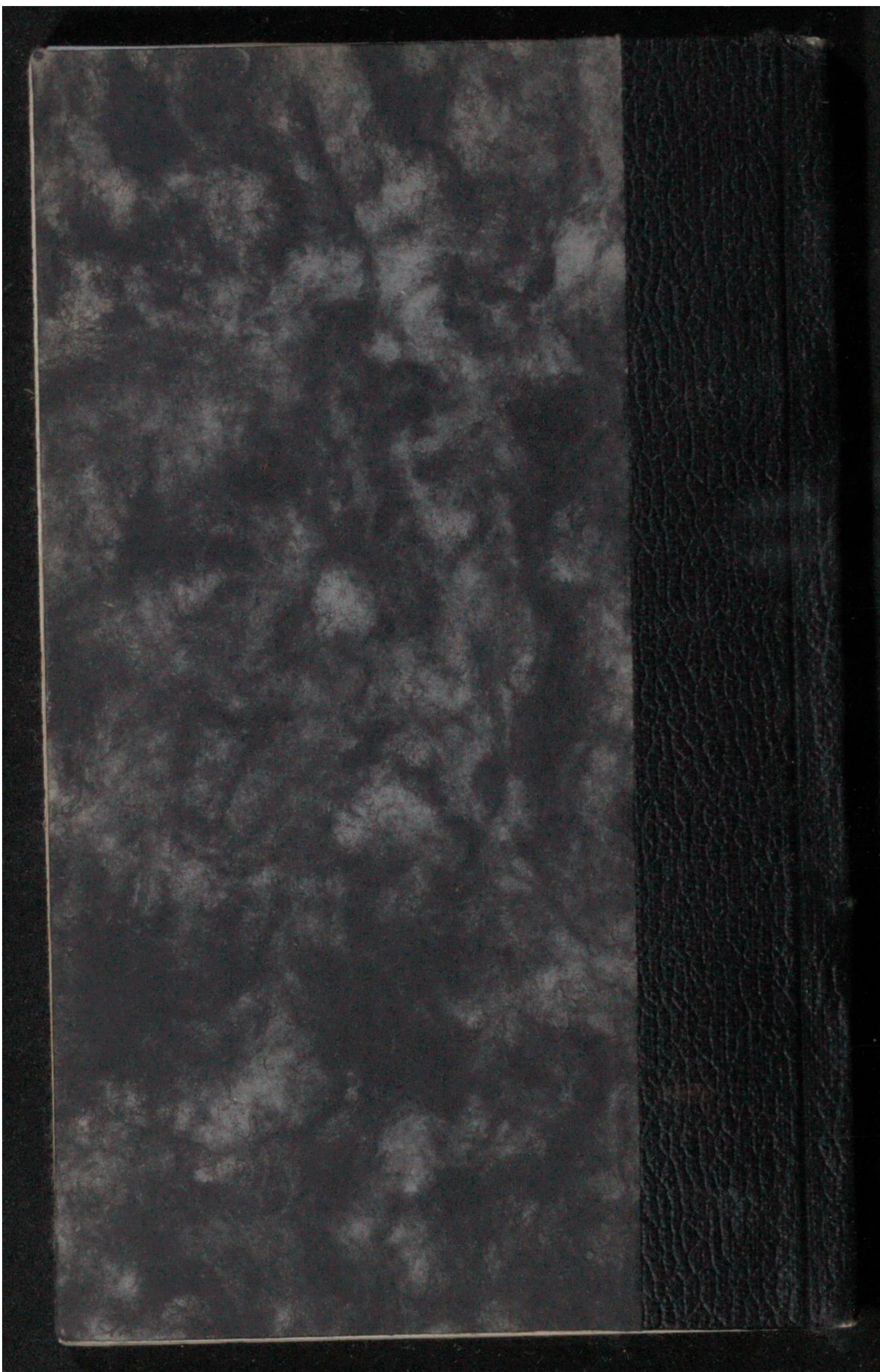
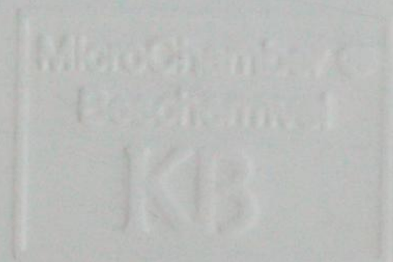











KB



L'AMOUR MEDECIN.

J. Punt delin. et fecit, 1739.

DE LIEFDENDOKTER.

KLUCHTSPEL.

Door

A. LEEUW.

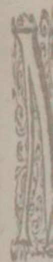
Gespeelt op d'Amsterdamsche Schouwburg.

Den tweeden Druk.



t'AMSTERDAM,

By de Erfgenamen van *Jacob Lescailje*, op de Middeldam, naast de Vismarkt, in 't jaar 1680.



Den Weledelen Heer

JOAN van VLOOSWYK,

HEER van MARE, &c.

MYN HEER,

Nadien men een waar ſpreek-
woord vind.
Dat onbekent maakt onbemind.
Zo volgt in tegendeel daar uit
Dat uit de kennis vriendſchap ſpruit.

Het ſpruit dan mede uit de kenniſſe die ik van Uw Ed. genegentheit tot de Dichtkunſt hebbe, dat ik, door zekere drift en yver, UE. dit vertaalde Werkjen opoffer, waar in ik, de doorluchtige Fransman *Moliere*, uit een van zijne kleine Comedien, genaamt *l'Amour Medecin*, zo vele ſtoffe ontleent hebbe,

be, als my docht dat ik tot een beknopt, bondig en onlasterbaar Kluchtspel, van nooden had; even van zodanigen aart als het Huwelik van Niet, dat van yder geprezen word; 't welk my heeft aangeprikkelt weêr een diergelijk Kluchtspel te vertalen, en aan den dag te geven. Ik beken wel dat'er schooner lauwerkrans is te halen, indien men van zich zelven iet loffelijks voortbrengt, als dat men iets vertaalt; en dat U E. misschien in een boertiger stoffe, vol platte Hollandsche spreekwoorden, grooter vermaak zoude nemen: maar, mijn Heer, indien men een Klucht wilde maken, die nu by onze E. Regenten gangbaar zoude zijn, most men op een ander wijze, als voor dezen, te werk gaan: nademaal veel oude

kluch-

kluchten vry ongezouten zijn, en daar door, voor tedere ooren, niet weinig aanſtootelijk, om d'ongerijmtheden, onnutte redenen, mismaakte bedrijven, en laſterlike uitvallen. Derhalven, mijn Heer, offer ik U E. hier een Kluchtſpel, dat (mijns bedunkens) my zelven en andere Rijmers een voorbeeld ſtrekt, hoedanig men die voortaan behoorde toe te ſtellen. Doch alle deze zaken ſtel ik onder Uw Ed. deurzichtig oordeel, om daar van te vonniſſen naar Uw Ed. welgevallen; dewijl ik ben,

Mijn Heer,

U Ed[ts].

Den 15. van Slachtmaand 1666.

Ootmoedige Dienaar

A. LEEUW.

OP
A. LEEUWS
LIEFDENDOKTER.
KLUCHTSPEL.

Hier, Liefhebbers van Boertryen,
Van Kluchtspelen op de maat,
Hier is stoffe tot verblyen;
Dit's een Kluchtspel, in der daad,
Onberispelik, volkomen,
En rechtschapen, na de kunst;
't Welk geen laster hoeft te schromen,
Noch geprezen hoeft uit gunst.
Schuw nu alle malligheden,
Kluchten vol ontuchtigheit,
Kankers in de goede zeden,
Daar de jeucht word deur verleid;
En verkies dit rechte Voorbeeld,
't Welk nu Leeuw *ten Schouwburg voert.*
Zeker, zo ge wijslijk oordeeld,
Gy zult zeggen: Dit's een Boert.
Dit's een Kluchtspel na behoren.
't Is geoorloft altemet,
Om de geest niet uit te smoren,
Iets vermakeliks te horen,
Doch behoudens zedewet.

J. Staats.

KORT INHOUD.

EEn jonge dochter, zeer genegen
 Om in den Echtenſtaat te treên,
Heeft hier een korz'le vader tegen,
 Verbonden aan zijn karigheên.
Een loze meid kan dit niet velen,
 Zy doet de Vryer van de Maagt
De rol van Liefdendokter ſpelen,
 Waar door de vader word belaagt,
Die wat te ſlecht om dit te merken,
Krijgt loon na zijn verdiende werken.
 De Dochter word een blijde Bruit.
 Het Kluchtſpel gaat al lachend uit.

PERSONADIEN.

KOMMER, Voornaam Burger.
M. WILLEM, Tapijtverkooper.
M. JOOST, Goudſmid.
AGATHA, Buurvryſter van Kommer.
HADEWY, Nicht van Kommer.
ANGENIET, Dochter van Kommer.
RADEGONT, Kamenier van Angeniet.
FOKEL, Meid van Kommer.
ORVIETAAN, Quakzalver.
BARNAART, Vryer van Angeniet.
Een NOTARIS.
NIKOLAAS. } Klerken.
JAKOB. }

Drie in ſchijn van Potſery, Danſery en Zangery.

Het Tooneel is in een Zaal van het huis van KOMMER.

Het Kluchtſpel begint en eindigt met de tijd daar het in vertoond word.

DE

De LIEFDENDOKTER.

EERSTE TOONEEL.

KOMMER, M. WILLEM, M. JOOST, AGATHA, HADEWY.

KOMMER.


Elaas, hoe laſtig is het leven!
Met recht mogt wel te kennen geven
Een Wijzgeer van den ouden tijd,
Waar goedren zijn daar vind men ſtrijd;
En daar 't een onluk werd vernomen
Het ander ſtrax daar by zal komen.
'k Was maar met eene vrouw gepaart,
Die is nu dood, en onder d'aard.

M. WILLEM.

Maar, zeg my toch, met hoe veel vrouwen
Zoud gy wel hebben willen trouwen?

KOMMER.

Z'is dood, mijn vriend; ik was voorwaar
Niet al te wel gedient met haar;
Dit overdenken doet my wenen,
En derelik en bitter ſtenen;
Wy waren, laci! al te veel
Staâg met menkander in verſcheel;
Maar daar de Dood haar pijl laat treffen,
Daar maakt zy alle dingen effen.
Z'is dood, helaas! en leefde zy,
Wy waren noch in kijvery.
De kindren, die my by haar leven

De goeden Hemel had gegeven,
Zijn altezamen meê al heen,
Op ene dochter na alleen:
En deze dochter, nu ten tijden,
Is al mijn quelling en mijn lijden;
Ik zie haar in zulk treurigheit,
En in zulk een zwaarmoedigheit,
Dat het onmooglik ſchijnt te wezen
Haar van die quelling te genezen;
En zulk een quelling noch, waar van
Ik d'oorzaak zelf niet weten kan.
Voor my, het gaat my aan de zinnen,
Onzeker wat ik zal beginnen;
En ik had, als gy kunt vermoên,
Hoognodig goeden raad van doen.
Daarom, mijn vrienden en bekenden,
Heb ik om u te zaam doen zenden,
En bid u dat gy my toch raadt
Wat my hier in te werken ſtaat.

M. Joost.

'k Meen dat uw dochter 't fray opſchikken
Beſt zou verheugen en verquikken;
Derhalven zou ik u ook raân,
Dat gy haar koopt van ſtonden aan
Schone Eſmerauden, Diamanten,
Robynen, Paarlen, en Pendanten,
Tot borſt en hooft en halscieraad.

M. Willem.

Neen, ik weet al vry beter raad;
Koopt haar Tapijtwerk, daar boſſchadien,
En grote en kleine perſonadien,
In zijn te zien, en doet heur zaal
Daar meê behangen t'enemaal:
Ik wed deze aardige gezichten
Haar doffe geeſt wel haaſt verlichten.

AGATHA.
Voor my, als ik u recht zou raân,
Ik wou zo niet te werrik gaan;
Ik wou haar, zonder tegenſtreven,
Hoe eer hoe beſt ten echt uitgeven
Aan die perſoon, die, zo men zeid,
Haar al een wijl met vriendlikheit
Verzocht heeft van uw hand t'ontfangen.

HADEWY.
Ik wou voor al dien raad niet langen;
Want uwe dochter, zo ik meen,
Is niet bequaam in d'echt te treên.
Zy is my t' ongezond te trouwen,
En al te teder, zou ik houwen;
Het is haar in der haaſt, met kracht,
Naar d'andre werelt heen gebracht;
Het aardſch vermaak en kindertelen
En dient haar niet in gene delen:
Maar ik zou u voor alle raân
Dat gy haar doet in 't Klooſter gaan,
Al waar zy dingen zal gemoeten
Die hare quelling haaſt verzoeten,
Als beter zijnde na heur aart.

KOMMER.
Al 't geen gy my hier hebt verklaart
Zijn wonderlike ſchone raden:
Maar zijn my iet tot mijn 'er ſchaden,
En ik bevinde dat gy maar
Tot uw profijt raad allegaâr.
Gy, meeſter Jooſt, ik kan wel vatten,
Dat gy te venten zoekt de ſchatten,
En ſtenen, klaar en hel van ſchijn,
Die in uw goudſmits-winkel zijn.
Gy, meeſter Willem, gy laat merken,
Dat by u leggen ſchone werken
Van fray en cierlik boſchtapijt,

Die gy u gaarne maakte quijt.
Gy, Agatha, mijn gebuurinne,
Die geen daar gy om brand van minne,
Heeft tot mijn dochter, zo men zeidt,
Een zucht van toegenegentheidt,
En gy zoud, merk ik, u vernoegen,
Zaagt gy haar aan een ander voegen.
Wat u des aanbelangt, hebt gy
Geen zorg, mijn nichte Hadewy,
Het is voorwaar my niet om 't even
Waar ik mijn dochter aan zou geven,
Want ik heb daar mijn reden toe;
En daarom maakt uw brein niet moê;
Maar vorder wat uw raad mag raken,
Van haar tot een Bagijn te maken,
Is om een vrouw, die, zo ik raam,
Was graag mijn enige erfgenaam.
Alzo mijn Heren en Juffrouwen,
Hoe wel uw raden zijn te houwen
Voor d'allerbeste, die ik in
De hele wijde werelt vin,
Zo 't u belieft, weest niet verbolgen
Dat ik 'er geen van al zal volgen.
Zie daar mijn raders, die om prijs
Raadgeven naar de nieuwe wijs.

TWEDE TOONEEL.

ANGENIET, KOMMER.

KOMMER.

MYn dochter komt 'er wat verluchten.
Zy ziet my niet. zy schijnt te zuchten.
Zy heft 'er ogen opwaarts, ach!
Goên dag, mijn zoete kind, goên dag.
Hoe is 'et? hoe dus overvloedig
Bedroeft van geest, en zo zwaarmoedig?

Wilt gy niet zeggen wat u ſmert?
Ondek my uw weemoedig hert.
Mijn arme kind, kom, zonder wachten,
Zeg my uw quellige gedachten:
Nu, nu, mijn lammetje, kom dra,
En zeg 'et aan uw goê Papa.
Schep moed, mijn zoetertje, mijn leven,
Kom, zal ik u een kusje geven?
Ik ſla aan 't razen, by aldien
Dat ik u dus noch lang zal zien.
Wilt gy dan uw genezing derven,
En my van hertzeer laten ſterven?
Kan ik van u dan niet verſtaan
Waar al uw droefheit komt van daan?
Indien gy zegt wat u mag quellen,
Ik zal het u terſtont beſtellen.
Ondek my d'oorzaak toch daar van,
'k Beloof u alle dingen dan.
Quelt gy u, om dat onder allen
Zom van uw Speelnoots beter brallen,
En koſteliker gaan als gy?
En zijn 'er ſtoffen van waardy
Nieuw uitgekomen, die u hagen,
En daar gy woud een kleed van dragen?
Niet. quelt gy u dan dat uw zaal
Niet is genoeg vol pronk en praal,
En zoud gy daar, om u te ſtillen,
Een Kermiskas in hebben willen?
Ook niet. zou 't dan wel wezen dat
Gy wonder graag een meeſter had,
Die u zeer fray in alle delen
Leert op de Klavekoorde ſpelen?
Al meê niet. is 't dan dat gy zoud
Met iemant gaarne zijn getrouwt?

Op dit laatſte doet zy een teken dat 'et dat is.

DERDE TOONEEL.

RADEGONT, KOMMER, ANGENIET.

RADEGONT.

WEet gy nu, Heer, na 't ondervragen
Wat best uw dochter zou behagen?

KOMMER.

Neen, 't is een vodde, die voor al
My noch aan 't razen helpen zal.

RADEGONT.

Laat my nu eens begaan, want garen
Zal zy 't aan my licht openbaren.

KOMMER.

Onnodig, en nadien zy wil
Toch blijven in die malle gril,
Zo wil ik haar daar ook in laten.

RADEGONT.

Ey, laat ik ook wat met 'er praten,
Het zou wel konnen zijn, dat zy
Het beter zeggen durft aan my
Wat dat'er op 'et hert mag leggen.
Hoe, Juffrouw, wilt gy ons niet zeggen
Den oorspronk van uw zwaar verdriet?
En hoort gy dan naar niemant niet?
't Zijn zeker simpele bedrijven,
In deze malligheên te blijven,
Want schoon uw vader, van uw smert
En quelling die u leit op 't hert,
Om reên, geen antwoord mogt verkrijgen,
Gy hoorde niet voor my te zwijgen.
Indien gy iet van hem begeert,
Zo zeg 'et my wat dat u deert;
Hy heeft ons menigmaal te voren
Byna ten heiligen gezworen,
Dat hy geen moeite, noch voor al

Ook meê geen kofte fparen zal,
Om u in als te vreên te ftellen.
Zeg op, gaat gy u zelven quellen
Om dat hy u, zeer ftreng van aart,
Te kort houd, en te naauw bewaart?
En 't wandelen en 't fpelerijden
U 't beft zou hagen en verblijden?
Heu! is 't dan dat gy hebt van d'een
Of d'ander hoon of fmaad geleên?
Heu! of zoud gy, vol minne grillen,
Wel d'een of d'ander trouwen willen?
Ha, ha! is dat de zaak? waar toe
Dan dus veul wonderlik gedoe?
Mijn Heer, ik heb 'et al vernomen,
't Geheim is voor den dag gekomen.
En...

KOMMER. *In hun reden vallende.*

Ga, ondankbre dochter, ga,
Gy zijt by my in ongena:
Ik wil voortaan u eeuwig haten,
En in uw malligheit u laten.

ANGENIET.

Mijn vader, nademaal dat gy
De zaak toch weten woud van my...

KOMMER.

Ja ga, ga heen, gy ftoute kladde,
'k Verlies de zucht die 'k tot u hadde.

RADEGONT.

Mijn Heer, haar fmert en droefenis...

KOMMER.

Zy is een vodde, ja, als z'is,
Die my van hertzeer wil doen fterven.

ANGENIET.

Mijn vader, laat my vry verwerven...

KOMMER.

Is dit den dank die ik verwacht

Voor dat ik u heb opgebracht?

RADEGONT.

Maar, Heer....

KOMMER.

'k En kan 'et niet vergeten,
Ik ben te zeer op haar gebeten.

ANGENIET.

Maar, vader....

KOMMER.

Neen, wilt vry vermoên
Ik heb met u niet meer te doen.

RADEGONT.

Maar ...

KOMMER.

Neen, zeg ik, het is een todde.

RADEGONT.

Maar ...

KOMMER.

Een ondankbre ſtoute vodde.

RADEGONT.

Het is ...

KOMMER.

Een ſloerimoêr, een ſlet.

RADEGONT.

Het is een man het geen haar let.

Hy houd hem of hy 't niet verſtaat.

KOMMER.

'k Moet haar verlaten, ſchuwen, laken.

RADEGONT.

Een man.

KOMMER.

Verfoejen en verzaken.

RADEGONT.

Een man.

KOMMER.

Zy quelt my al te zeer,

Ik kenze voor geen dochter meer.

RADEGONT.

Een man.

KOMMER.

Ik wil van haar niet horen.

RADEGONT.

Een man.

KOMMER.

En wilt my niet verſtoren.

RADEGONT.

Een man.

KOMMER.

En ſpreekt my daar niet van.

RADEGONT.

Een man, een man, een man.

VIERDE TOONEEL.

RADEGONT, ANGENIET.

RADEGONT.

MEn mag het ſpreekwoord wel geloven
't Geen zeid: het zijn de ſlimſte doven
Die iemants reden wel verſtaan,
En trekken die in 't minſt niet aan.

ANGENIET.

Ia, Radegont, 'k had maar te ſpreken
Wat my mogt letten of gebreken,
Om al te hebben wat ik wou,
En ik van vader wenſchen zou!
'k Had ongelijk dus lang te zwijgen!
Is dit nu alle ding verkrijgen?
Het is dat ik niet zeggen kan.

RADEGONT.

Voorwaar 't is wel een ſchandig man.
Het zou my zeker niet vervelen
Om hem een rare pots te ſpelen,

En 't zou my kitt'len in mijn hert.
O Juffrouw! hadt gy uwe ſmert
Zo langen tijd my niet verzwegen,
Gy had wel eerder hulp gekregen.

ANGENIET.

Helaci, Radegont, uw raad
Zou my toch hebben niet gebaat!
Genomen, dat ik dit mijn leven
U niet te kennen hadt gegeven,
Had ik wel minder uitgerecht
Als nu, nu ik 't u heb gezegt?
Meent gy dat ik niet wiſt te voren
Hoe dit by vader lag geſchoren,
En ik niet grondig kon vermoên
Dat ik hier in niet op zou doen?
Want na dat hy had afgeſlagen
Die, die door een van zijne magen,
My liet verzoeken tot zijn Bruidt,
Was 't met mijn hoop al teffens uit.

RADEGONT.

Zo zal 't deze onbekende wezen,
Die u tot Bruid verzocht voor dezen,
Om wie gy....

ANGENIET.

Ey! ik ben beſchaamt;
Miſſchien het wel geen maagt betaamt
Dit ſtuk zo klaarlik uit te leggen:
Maar evenwel dit moet ik zeggen,
Indien men my nu toeſtaan wou
Het gene dat ik eiſſchen zou,
Voorwaar ik zou geen tijd verliezen
Om hem voor alle ding te kiezen.
Al is 't zo dat wy bey te gaâr
Noit recht verkeerden met elkaâr,
En dat hy zelf met eigen reden
Zijn min aan my noit heeft beleden;

Noch-

Nochtans waar hy my heeft gezien,
't Zy in wat plaatſen, of by wien,
Hy toonden my, met zijne lonken,
Genoeg zijn vlam en minnevonken:
Daarboven het verzoek dat hy
Heeft onlangs laten doen om my,
Heeft ſints gemaakt dat ſijne ſmerten
En quellingen my gaan ter herten.
Inmiddels in ons ramp en leit
Ziet gy mijn vaders hardigheit.

RADEGONT.

Schoon ik gelijk heb om te ſmalen,
En u eens luſtig deur te halen,
Om dat gy 't geen gy nu verklaart
Niet eer my hebt geopenbaart,
'k Wil u nochtans mijn gunſt verlienen,
En u in uwe liefde dienen:
En zo gy wilt.....

ANGENIET.

Maar wat vermag
Ik tegen 't vaderlik gezag?
En zo hy 't niet zo ver wil brengen
Dat hy mijn Huwlik wil gehengen......

RADEGONT.

Weg, weg, men moet zich zo als mal
Niet laten loeren heelendal;
Een maagt mag ſomtijdts wel met reden
Wat buiten vaders order treden,
Indien zy maar heur eer bewaart.
Let eens waar meê hy u bezwaart!
Gy zijt in 't bloejenſt van uw jaren,
En hy misgunt u 't zoete paren!
Wat meent hy dat gy zijt van ſteen?
Weg, noch een reis, 't zijn zottigheên
Dat gy u zo zoud laten quellen.
Wilt uw verdriet ter zijden ſtellen,

Ik neem op my al wat daar van
U ſchaden of verhindren kan:
En gy zult ook wel haaſt bemerken
Wat kuren dat ik uit zal werken...
Maar zie uw vader daar, gaan wy,
En laat vry alles ſtaan op my.

VYFDE TOONEEL.

KOMMER.

't IS ſomtijds goet een ſchijn te maken
Als ofmen niet verſtond de zaken
Die wy maar al te wel verſtaan:
En ik heb wijſſelik gedaan
Dat ik daar door heb afgeſlagen
Een zaak die my is tot mishagen.
By wat voor volk, of in wat oort,
Is oit van quaâr gebruik gehoort,
Als die men, tot ons grote ſchaden,
De vaders op den hals wil laden?
Geen ongerijmder ſtuk op aard,
Noch dat meer is belachens waard,
Als 't goed met zuinigheit te ſparen
En grote moeiten te vergâren,
En voorts een dochter op te voên
In alles wat zy heeft van doen,
Vol zorg en angſt en ramp en quellen,
Om 't een en 't ander te beſtellen
In iemants hand, die in der daad
Ons in het minſte niet beſtaat.
Neen, neen, wie daar wil onderduiken,
Ik hou mijn gek met die gebruiken;
Ik hou, ik zegt rond uit en vry,
Mijn goed en dochter bêy voor my.

ZESTE

ZESTE TOONEEL.

RADEGONT, KOMMER.

RADEGONT.

OCh, och, wat rampen en wat drukken!
Wat ongeluk der ongelukken!
Och, arme meester Kommer, waar
Ontmoet ik u?

KOMMER.

Wat zeid zy daar?

RADEGONT.

Goê Heer, uw ramp gaat my ter herten!
Hoe wil u deze tijding smerten!

KOMMER.

Wat of dit is?

RADEGONT.

Och arme man!

KOMMER.

Och, och, ik zorg!

RADEGONT.

Wat gaat u an?

KOMMER.

Hou Radegont.

RADEGONT.

O vinnig woeden!

KOMMER.

Hou Radegont.

RADEGONT.

O tegenspoeden!

KOMMER.

Hou Radegont.

RADEGONT.

't Hert doet my zeer!

KOMMER.

Hou Radegont.

RADEGONT.

Och, och, mijn Heer!

KOMMER.

Kom zeg ons wat u mag gebreken.

RADEGONT.

Mijn waarde Heer!

KOMMER.

Maar wilt toch ſpreken.

RADEGONT.

Uw dochter...

KOMMER.

Och, och, ik verſtom!

RADEGONT.

Mijn Heer, ey, weent 'er toch niet om:
Want gy zoud my daarom doen lachen.

KOMMER.

Wat is 'er dan? waar toe dit prachen?

RADEGONT.

Uw dochter, vol mismoedigheit,
Om 't geen dat gy 'er hebt gezeid,
Toen gy haar ſius, in toorn ontſteken,
Verſchrikte door uw vinnig ſpreken,
Is voort gelopen na heur zaal,
Daar zy, vol wanhoop t'enemaal,
Het venſter opſtiet met geklater,
Het geen zijn uitzicht heeft aan 't water.

KOMMER.

En toen?

RADEGONT.

Toen ſloeg zy opwaarts heen
Haar ogen, en ſprak deze reên:
Ik kan my daar niet toe begeven
Om onder vaders toorn te leven;
En aangezien hy heel ontzint
My niet wil kennen voor zijn kind,
Zo wil ik nu van droefheit ſterven.

KOM-

KOMMER.
Sprong zy 'er uit, moet ik 'er derven?
RADEGONT.
Neen, toen heeft zy heel zachtlik weêr
Het venster toegesloten, Heer,
En is te bedde neêrgezegen,
Daar zy aan 't wenen is getegen.
Haar aangezicht, zeer nat betraant,
Wierd bleek en deluw van gedaant;
Haar ogen draiden; onder allen
Isse in mijn arm in zwijm gevallen.
KOMMER.
Och, och, mijn kind!
RADEGONT.
Ik heb met kracht
Haar weder tot haar zelf gebracht:
Maar zy valt al gestaâg ter neder,
En zwijmt alle ogenblikken weder:
Zo dat zy in dit droef geval
Den avond licht niet halen zal.
KOMMER.
Helaas! wat zal ik nu beginnen?
Och, Radegont, help my verzinnen
Wat my hier in te werken staat.
Wat zal ik doen? wat raad? wat raad?
RADEGONT.
Wat raad? wel laat ik zonder dralen
Een wijzen Dokter zien te halen;
Want ik weet zeker en gewis
Dat haar een Dokter noodig is.
KOMMER.
Ras dan, als die 'er maar kan helpen,
En haar verdriet en quelling stelpen,
RADEGONT.
Een Dokter is haar nodig, Heer;
Of zy en betert nimmermeer.

KOM-

KOMMER.
Nu ras dan, zeg ik, zonder wachten;
Op dat haar droefheit mag verzachten.

ZEVENDE TOONEEL.

KOMMER.

MYn dochter, die ik zo bemin.....
Voorwaar daar ſchiet my wat in 't zin,
'k heb Orvietaan daar weêr vernomen,
O! wel te recht is hy gekomen!
Ik moet zo voort van ſtonden aan
Wat kopen van zijn Orvietaan;
Het zou wel licht'lik konnen wezen,
Dat die mijn dochter zal genezen:
Want d'Orvietaan, zo ik verſta,
Is een heel koſt'lik ding. holla!

ACHTSTE TOONEEL.

FOKEL, KOMMER.

FOKEL.
MYn Heer, wat wilt gy my bevelen?
KOMMER.
Ik hoor daar Orvietaan weêr quelen,
Loop na hem toe, en zeg dat hy
Eens daatlik komen moet by my,
'k Wil van zijn Orvietaan wat kopen.
FOKEL.
Wel, Heer, ik zal mijn beſt gaan lopen.

NEGENDE TOONEEL.

KOMMER.

MYn arme kind, mijn zoete hert!
Lijd gy zo veel verdriet en ſmert,

Door

Door mijn ontzeggen en mijn graauwen,
En door mijn kijven en mijn snaauwen,
Dat gy daarom gaan sterven wilt?
Mijn zoetertje, wees toch gestilt!
Wees toch gestilt, mijn lieve troosje!

TIENDE TOONEEL.

ORVIETAAN, KOMMER.

KOMMER.

KOm, meester, lang my eens een doosje
Van uw vermaarden Orvietaan.
Hoe veel moet gy daar voor ontfaân?

Orvietaan zingende.

Kan men wel betalen
Met al 't goud de deugd daar van?
Hy geneest meer qualen
Als men immer noemen kan.
Hy helpt den mensch van stonden aan
Van pest, van koorts, van alle quaân,
Ja van veel meer als honderd tachtig.
O! hoe magtig, en hoe krachtig
Is den Orvietaan!

KOMMER.

Ja, meester, ik wil wel geloven,
Dat zijne deugd gaat ver te boven
Al 't goud van 't machtige Genee,
En al de schat van over zee;
Zo dat het geld niet was te halen
Om hem na waarde te betaalen:
Derhalven neemt voor uwe zalf,
Zo 't u belieft, die dertiendalf.

Orvietaan zingende.

Wilt verwondert wezen,
Dat men hem zo goetkoop geeft,
Want hy kan genezen
Al de qualen die men heeft.
Hy helpt den mensch van stonden aan
Van schurft, van gicht, van alle quaân,
Ja van veel meer als hondert tachtig.
O! hoe machtig, en hoe krachtig
Is den Orvietaan!

ELFDE TOONEEL.

BARNAART, RADEGONT.

BARNAART.

NU, Radegont, op uw begeren
Stak ik my in dees Dokters klêren.
Wat dunkt u, zal het zo wel gaan?

RADEGONT.

Het staat my wonderlik wel aan,
En ik zal voorts uit dit betrachten
Met smert een vrolik end verwachten.
In 't kort, zijt zeker dat ik ben
't Meêdogenst mensch het geen ik ken;
Want ik ken lijden noch verdragen
Dat twee gelieven zouden klagen,
En zuchten uit oprechte min;
En dat ik niet met hert en zin
Heel medelijdende zou wezen,
Om hunne qualen te genezen.
Ik wil derhalven, hoe 't mag gaan,
Mejuffrouw Angeniet ontslaan
Van hare vaders wrede wetten,
En haar in uw vermogen zetten.

Ik handel ſtaâg met ydereen
Recht uit, gelijk als ik het meen;
Ik heb u, zelf van d'eerſte tijden
Dat ik u zag, wel mogen lijden,
En daarom ſpreek ik rond daar van,
Dat zy geen beter kiezen kan.
De liefde, om tot haar wit te raken,
Beſtaat zeer ongemene zaken,
En wy, gelijk ik heb gezeit,
Verkozen deze argliſtigheit,
Die licht wel zou gelukken mogen,
Na ons de zaken ſtaan voor ogen:
Want alles ſtaat in overvloed
Omtrent dit ſtuk op goede voet.
De man die wy verſchalken zullen
Is maar een van die ſlechte ſullen:
Des zo ons deze kans miſlukt,
Geen nood, daarom niet eens bedrukt;
Ons ſtaen noch duizent wegen open,
Waar door wy op een uitkomſt hopen.
Wacht maar alleen hier wat ter zy.
Ik kom u daat'lik weder by.

TWAALFDE TOONEEL.

KOMMER, RADEGONT.

RADEGONT.
MYn Heer, mijn Heer, hey luſtig! luſtig!
KOMMER.
Wat is 'er?
RADEGONT.
Sa, wees bly en ruſtig.
KOMMER.
Waarom?
RADEGONT.
Ik zeg wees bly en fris.

KOMMER.
Maar zeg my eerſt wat dat 'er is,
Dan zal ik my miſſchien verblijden.

RADEGONT.
Neen, zeg ik, ſtel uw druk ter zijden,
En zing en ſpring nu rechtevoort.

KOMMER.
Maar waar op?

RADEGONT.
Waar op? op mijn woord.

Kommer al zingende danſt.

Fa, la! la lera, la, fa, lera, leine,
Fa, la, lera, la, fa, lera, la!
Fa, la! la, lera, la, fa, lera, leine,
Fa, la, lera la, fa, lera, la.
Wat ben ik gek! wat zal 't nu wezen?

RADEGONT.
Mijn Heer, uw dochter is genezen.

KOMMER.
Genezen!

RADEGONT.
Ja.

KOMMER.
Maar hoe! deur wie?

RADEGONT.
Ik breng u hier een Dokter, die
Vermaarder is als tien Doktoren;
En die al d'ander acht als doren,
En lacht 'er meê.

KOMMER.
Waar is hy dan?

RADEGONT,
Ik toon hem u van ſtonden an.

KOMMER.
't Zal my benieuwen wat van dezen
Vermaarden man zal willen wezen:
Mijn dochter wil van d'Orvietaan
Niet nemen, wat ik haar vermaan;
Zo hy'er helpt uit haar benouwen,
Ik zal hem voor een wonder houwen.

DERTIENDE TOONEEL.

RADEGONT, BARNAART, KOMMER.

RADEGONT.
Hier is hy.
KOMMER.
Hoe! is dees vermaard?
De kin is hem niet eens bebaard.
RADEGONT.
De wetenſchappen van de ſnegen
Zijn heel niet in den baard gelegen;
De wijzheit, Heer, beſtaat niet in
Een ſchrikkelike ruige kin.
KOMMER.
Mijn Heer, wilt ons wat nader komen,
Ik heb van onze meid vernomen
Dat gy u machtig wel verſtaat
Op 't geen de kamergang aangaat.
BARNAART.
Heer, mijn remedien verſchelen
Van d'andere in alle delen:
Zy helpen door purgeringen,
Door dranken, door kliſteringen,
Door pillen vol vergifte kruiden:
Ik help door woorden, door geluiden,
Door tekenen, door letterſpraak,
Door vleyeryen vol vermaak,
En ga ik 't oog ten hemel ſparren

Genees ik door den loop der ſtarren.

RADEGONT.

Zeide ik 'et niet? wat dunk j' 'er van?

KOMMER.

Het is een zeer verſtandig man.

RADEGONT.

Uw dochter zit noch in haar klêren,
My dunkt, mijn Heer, 't kon haar niet deren
Dat wy 'er haalden hier beneên.
Ik ga om haar.

KOMMER.

Ja ga, ga heen.

BARNAART,

De Pols taſtende van Kommer.

Uw dochter is heel ziek.

KOMMER.

Hoe! watte?
Merkt gy dat hier? hoe weet gy datte?

BARNAART.

Dat weet ik, met een vaſt beſcheid,
Strax door de * medeneigzaamheit
Die tuſſchen vader is en dochter.

* Sympathie.

KOMMER.

Voorwaar ter werelt geen verzochter.

VEERTIENDE TOONEEL.

RADEGONT, ANGENIET, KOMMER, BARNAART.

RADEGONT.

Hier is de zieke, Heer, en daar
Is ook een ſtoel benevens haar.
Gaan wy een weinig nu ter zyên,
En laat hun beide wat betyen.

KOMMER.

Neen, neen, ik blijf op deze ſteê.

RADE-

RADEGONT.
Wel hoe, mijn Heer, gekt gy 'er meê?
Wy moeten om byzondre reden
Ten minſten wat ter zijden treden;
Een Dokter menigmalen vraagt
Wel hondert dingen aan een maagt,
Om haar te beter te genezen,
't Geen van geen man gehoort mag wezen.

BARNAART,
tegen Angeniet ter zijden.

Mejuffrouw, ach! ik ſta vervoert,
En heel in mijn verſtand ontroert!
Ik kan met geen bedaarde zinnen
Mijn reden tegen u beginnen.
Zo lang als ik u na mijn plicht
Maar aanſprak met een bly gezicht,
Had ik u, docht my, hondert zaken
Te zeggen en bekent te maken:
En nu ik in dees blijden dag
Dus wenſchelik u ſpreken mag,
Nu ſta ik heel als opgetogen,
En buiten alle mijn vermogen-

ANGENIET.
Ik ben als gy meê zo verheugt,
Dat ik niet ſpreken kan van vreugd.

BARNAART.
Wat zou ik my gelukkig heten,
Indien ik zekerlik mogt weten
Dat gy zo magtig my bemint,
Gelijk ik ben tot u gezint.
Maar, allerwaardſte van de vrouwen!
Mag ik met waarheit wel vertrouwen,
Dat deze wijze argliſtigheit
Ontſtaan is uit uw ſneêg beleit,
Waar door ik dus, na veel verdrieten,
Uw vrolik byzijn mag genieten?

ANGENIET.
Schoon deze liſtigheit wel niet
Door mijn uitvinding is geſchied,
Noch zijt gy des aan my verbonden,
Mits ik dien raad heb goet gevonden.

KOMMER, tegen Radegont.
Maar hoe is dit? my dunkt dat hy
Spreekt tegen haar heel dichte by.

RADEGONT.
Dat doet hy let op al haar trekken
Die zich in 't aangezicht ondekken.

BARNAART, tegen Angeniet.
Mag ik vertrouwen op uw trouw
Die gy aan my betoont, Mevrouw?

ANGENIET.
Maar ik, mag ik wel vaſt geloven
Dat uwe vlam noit zal verdoven?

BARNAART.
Mijn Schone, 'k zal van nu af aan
U in der dood ten dienſte ſtaan.
Ik heb geen groter luſt op aarden
Als u voor mijne ziel t'aanvaarden:
Dit zal ik u doen blijken, in
Al 't gene dat ik voort begin.

KOMMER, tegen Barnaart.
Wel, onze zieke ſchijnt te wezen
Alreê wat blyer als voor dezen.

BARNAART.
Dat doet dat ik reets heb betoont
Aan haar wat konſt dat in my woont.
Nadien de geeſten groot vermogen
Vaak aan de lichamen vertogen,
En overmits de ziekten meeſt
Hun oorſpronk hebben door de geeſt,
Tracht ik de geeſten te betomen
Eer dat zy heel in 't lichaam komen.

Ik nam dan acht op 't ogelicht,
De trekken van haar aangezicht,
En lijnien van bêy'er handen:
En door de hemelsche verstanden,
Die zelf de Hemel in my werkt,
Heb ik geleert en aangemerkt,
Dat zy 'er ziekte had van wegen
Een zeer bezwaarde geest gekregen;
En dat haar quelling was gevoed
Door malle inbeelding van 't gemoed;
Door een verlokte lust van garen
Met enen man te willen paren.
Wat my belangt, ik zie op aard
Niet dat meer is belachens waard,
Het zy by mannen ofte vrouwen,
Als deze snode lust van trouwen.
Ik had daar al gedurig an
Voor deze een groten afkeer van,
En 't zal my ook wel al mijn leven
Een schrikkeliken afschrik geven.

KOMMER.

Wat gaauw Doktoor!

BARNAART.

Maar nademaal
Dat men deze ingebeelde quaal
Der zieken wat te moet moet komen,
En aangezien ik heb vernomen,
Dat zy daer ietwes door genas:
Ja mits het zeer gevaarlik was
Haar niet terstont mijn hulp te lenen,
Heb ik 'er vaardig (buiten menen)
Na nodigheden wat gevleit,
En wat gevrijd, ja heb gezeid
Dat gy my liet by haar verkeren,
Mits ik 'er quam tot Bruid begeren.
Terstont wierd haar de geest verlicht,

Haar aanſchijn ſchooner, haar gezicht
Getuigde voort haar welbehagen:
En zo gy haar een weinig dagen
In deze doling houden wilt,
Gy zult 'er droefheit zien geſtilt.

KOMMER.

Ik ben te vreên.

BARNAART.

En dan na dezen,
Om haer volkomen te genezen
Van deze inbeelding, zal men zien
Tot wat hulpmiddel dat wy vliên.

KOMMER.

Daar is geen beter raad op aarden,
Daarom wil ik 'er ook aanvaarden.
Wel nu, mijn dochter, zijt geruſt,
Zie dezen Heer heeft groote luſt
Met u in d'Echten ſtaat te treden,
En ik heb hem alreê beleden
Dat ik 'et meê heel gaarne zag.

ANGENIET.

O! is het moog'lik?

KOMMER.

Ja.

ANGENIET.

Maar mag
Ik dat geloven?

KOMMER.

Zonder vrezen.

ANGENIET.

Zijt gy gezint mijn man te wezen?

BARNAART.

O ja, met al mijn hert en zin.

ANGENIET.

En vader die bewilgt daar in?

KOM-

KOMMER.

Volkomen, zijt niet meer zo drukkig.

ANGENIET.

O! wat ben ik dan zeer gelukkig,
Als ik 'er maar mag vast op gaan.

BARNAART.

Mejuffrouw, twijffelt 'er niet aan,
Het is van heden niet gekomen
Dat gy mijn ziel hebt ingenomen;
En dat ik heden hier verscheen
Was maar om uwe min alleen:
En wilt gy dat ik u de zaken
Oprechtelik bekent zal maken,
Dit kleed is anders niet, Mevrouw,
Als een getuige van mijn trouw;
En ik heb maar in alle delen
Aldus den Dokter willen spelen,
Om zo in dien gemaakten schijn
Na wens by u te mogen zijn.

ANGENIET.

Hoe klaarlik stelt gy my voor ogen
Wat minnevlammen al vermogen!
Ik zal 't vergelden met mijn min.

KOMMER.

O die zottin! ô die zottin!

ANGENIET.

Mijn vader, wilt gy my hier neven
Mijn Heer nu tot een Bruigom geven?

KOMMER.

Ja, geefme uw hand: en nevens dien
Geef my ook d'uwe om eens te zien....

BARNAART.

Maar, Heer......

KOMMER, al stikkende van lachen.

't Is om..... wilt u niet quellen:
't Is om haar geest te vreên te stellen.

BARN-

BARNAART.
Maar. . . . .

KOMMER.
Ja, wy weten 't wel, taſt aan.
Wel nu zie daar het is gedaan.

BARNAART.
Wilt ook van my op trouw ontfangen
Dien gouden ring die wy u langen.

tegen Kommer.

Het is een heilring, die de geeſt
Van haar verwildering geneeſt.

ANGENIET.
Laat ons nu, om heel klaar te raken,
De Huwelixvoorwaarde maken.
Ik wenſte dat men dit begon.

BARNAART.
Wel aan, ik ben te vreên, mijn Zon.

tegen Kommer.

Ik liet een man daar buiten blijven
Die 'k mijn remedien laat ſchrjiven;
Men mag hem laten binnen treên,
Wy zullen zeggen dat het een
Notaris is.

KOMMER.
Puik! zonder dralen.

BARNAART.
Holla, wilt die Notaris halen
Die ik met my heb meê gebracht,
En my daar buiten deur verwacht.

ANGENIET.
Hebt gy dan, in het herwaart komen,
Al een Notaris meê genomen?

BARNAART.
Ja, Schoone.

ANGENIET.
Dat is na mijn zin.

KOMMER.
Ô die zottin! ô die zottin!

VYFTIENDE TOONEEL.

DE NOTARIS, NIKLAAS, JAKOB, BARNAART, KOMMER, ANGENIET, RADEGONT.

Barnaart luistert de Notaris wat in 't oor.

KOMMER.
JA, meester, gy moet ons gerijven,
En flux een Huwlixvoorwaard schrijven
Voor deze twee. Kom aan, begin.
Zie daar is dat nu na uw zin?

ANGENIET.
Ja, vader, 't haagt my zonderlingen,
En ik zou schier van vreugde springen
Dat ik dien blijden dag beleef.

KOMMER.
Notaris, schrijf dat ik haar geef
Ten huwlik twintig duizent kronen.

ANGENIET.
Mijn vader, 'k zal my dankbaar tonen
Voor die mildadigheit.

DE NOTARIS.
Zie daar,
Dat is gedaan, en gy hebt maar
Te komen teiknen.

KOMMER.
Dat 's te degen
Wel knap beschikt.

BARNAART.
Wilt overwegen
Ten minsten, dat ik.....

KOMMER.
Hey neen, sus!
Weet ik 'et niet? hoe staat gy dus?

Kom,

Kom, kom, wilt hem de pen eens langen.
Nu teiken, teiken, gaat uw gangen.
Ga, ga, en teiken, teiken an,
Ik zal ook komen teiknen dan.

DE NOTARIS.

Niklaas en Jakob, bêi te zamen,
Komt hier, en teikent meê uw namen.

tegen Kommer.

Het zijn kwansuis mijn klerken, Heer.

KOMMER.

't Is goet, wy foppen haar te meêr.

BARNAART, tegen Angeniet ter zijden.

Na 't onderteik'nen, moet gy maken
Aan 't Huweliksverdrag te raken.

NIKLAAS.

Ik heb geteikent, ik ben klaar.

JAKOB.

Lang my nu meê de pen.

DE NOTARIS.

Hou daar.

KOMMER.

Dat 's fix.

ANGENIET.

Neen, gy moſt my 't geſchreven
Verdragſchrift zelf in handen geven.

KOMMER.

Hou daar dan: zijt gy nu te vreên?

ANGENIET.

Ja vader, meerder als gemeen.

KOMMER.

Dat is dan wel, in alle deelen.

BARNAART.

Tot een beſluit, om niets te helen
Van al wat my de voorzorg ried,
Zo weet, dat ik allenig niet
Had een Notaris meê genomen:

Maar

Maar ik had ook met een doen komen
Drie luiden, die ons hier de geest
Wat strelen zullen, en dit Feest
Verçieren door hun aardigheden.
Ga, dat men hen doet binnen treden.

tegen Kommer.

't Zijn lieden die ik my steeds na
Laat volgen waar ik henen ga,
En daar ik met een groot behagen
My van laat dienen alle dagen;
Want hun welluidend aardig boert
Bedaart mijn geest, hoe zeer ontroert.

LAATSTE TOONEEL.

Drie in schijn van Potsery, Dansery, Zangery.

Alle drie gelijk.

Waren wy, niet alle dry,
De menschen zouden quijnen:
Wy zijn staâg, hier alle daag
Hun grote Medicijnen.

Potsery.

Die gequelt mag wezen
Met miltvochtigheên,
Als'er staat te vrezen
Steeds aan yder een,
Wilt gy zijn genezen
Door den allerzoetsten raad,
Zo verlaat, Hippocraat,
En komt maar by ons om baat.

Terwijl Potsery dit singt, en d'ander spelen, lachen, en kluchtig dansen, leid Barnaart Anguiet weg.

KOM-

KOMMER.

Waar of men oit in eenige oorden
Meer van zulk ſnaax genezen hoorden?
Maar zeg, waar dat ik den Doktoor,
En ook mijn dochter, daar verloor?

RADEGONT.

Zy gaan volbrengen, zo ik reken,
't Geen noch aan 't huwlik zal ontbreken.

KOMMER.

Hoe, 't huwlik?

RADEGONT.

Ja, mijn Heer, ik ſchat
Gy zijt hier by de neus gevat;
Gy hebt dit voor een ſpel gehouwen,
En 't is juiſt ernſt, zou ik vertrouwen.

Alle drie gelijk.

Waren wy......

De Danſers houden hem, en willen hem met kracht doen danſen.

KOMMER.

Hoe duivel is 'et? laat my ſtaan:
Laat ſtaan: laat gaan, zeg ik, laat gaan.
Laat gaan, noch eens. 'k zal u vernielen
Rabaauwen, ſchelmen, guiten, fielen.

E I N D E.